

ViS - Vård i samverkan

Kommun(er): Samtliga
Region Uppsala: Samtliga hälso-och sjukvårdsförvaltningar

Fastställt av: HSVO

Datum: 2017-04-11

Medicintekniska produkter i samverkan samt den kommunala hemsjukvårdens basförråd

Innehåll

Bakgrund.....	2
Syfte	2
Termer och begrepp.....	2
Omfattning	2
Fördelning av kostnadsansvar.....	3
Kommunalt basförråd	3
Ansvar.....	4
Verksamhetschef.....	4
MAS	4
Hälso- och sjukvårdspersonal	4
Genomförande.....	5
Provtagningsmaterial och riskavfall	5
Beställning, leverans och underhåll	5
Medicintekniska produkter där den specialiserade vården har behandlingsansvar.....	5
Medicintekniska produkter som beställs från MSI.....	6
Medicintekniska produkter där primärvården har behandlingsansvar.....	6
Kontroll av basförrådets medicintekniska apparatur.....	6
Avvikelsehantering	6
Referenser	6
Versionshistorik	8
Bilaga 1 Basförråd	9
Bilaga 2 Sårkort med rekommenderade sårprodukter i Region Uppsala.....	10
Bilaga 3 Indikation, beställning och underhåll av nutritionspump, rutin	10

Bakgrund

Riktlinjen beskriver Region Uppsala och kommunernas respektive ansvar för medicintekniska produkter och förbrukningsmaterial avseende den vård och behandling som ges inom ramen för kommunal hemsjukvård i särskilt och ordinärt boende.

Ädel-överenskommelsen¹ reglerar ansvarsfördelningen mellan Region Uppsala och kommunerna avseende hemsjukvård i ordinärt boende och samverkan regleras av en särskild överenskommelse.²

Syfte

Tydliggöra respektive huvudmans ansvar för kostnader samt ansvar för att tillhandahålla, hantera och följa upp de medicintekniska produkter som omfattar material/utrustning förskrivet till patient och kommunens basförråd (bilaga 1).

Termer och begrepp

Beskrivningarna är hämtade från Socialstyrelsens termbank.

Huvudman - myndighet eller organisation som juridiskt och ekonomiskt har ansvaret för viss verksamhet.

Vårdgivare - statlig myndighet, landsting/region och kommun i fråga om sådan hälso- och sjukvårdsverksamhet som myndigheten, landstinget/regionen eller kommunen har ansvar för (offentlig vårdgivare) samt annan juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet (privat vårdgivare)

Hemsjukvård - Hälso- och sjukvård när den ges i patients bostad eller motsvarande och som är sammanhängande över tid. Åtgärder/insatser ska ha föregåtts av vård- och omsorgsplanering. Hemsjukvård ges i såväl ordinärt som särskilt boende samt i daglig verksamhet och dagverksamhet. Skilj från öppen vård.

Specialiserad vård – hälso- och sjukvårdsverksamhet som kräver mer specialiserade åtgärder än vad som kan ges i primärvård.

TLV - Tandvårds- och Läkemedelsförmånsverket. Statlig myndighet som har till uppgift att besluta om pris och subventioner av läkemedel och förbrukningsartiklar samt reglerna för det statliga tandvårdsstödet. De ansvarar också för apotekens handelsmarginal och regler för utbyte av läkemedel samt bedriver tillsyn.

Medicinteknisk produkt - produkt som används för att påvisa, förebygga, övervaka, behandla eller lindra en sjukdom, påvisa, övervaka, behandla, lindra eller kompensera en skada eller en funktionsnedsättning, undersöka, ändra eller ersätta anatomi eller en fysiologisk process eller kontrollera befruktning.

Omfattning

Riktlinjerna gäller för samtliga vårdgivare som på uppdrag av kommunerna och Region Uppsala (huvudmännen) utför hälso- och sjukvård inom ramen för hemsjukvård.

¹ [Ansvarsfördelning gällande hemsjukvård i ordinärt boende ÄDEL](#)

² [Överenskommelse om samverkan avseende hälso- och sjukvård](#)

Omfattningen avser det basförråd av hälso- och sjukvårdsmaterial som kommunen ansvarar för samt material som förskrivs och ordineras för vård och behandling.

Riktlinjen omfattar inte individförskrivna inkontinenshjälpmedel³, personligt förskrivna hjälpmedel eller skyddsutrustning enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift [Mikrobiologiska arbetsmiljörisker– smitta, toxinpåverkan, överkänslighet, AFS 2012:7](#) som åvilar arbetsgivaren. I detta arbetsgivaransvar ingår att tillhandahålla sticksäkra produkter.

Fördelning av kostnadsansvar

Kommunalt kostnadsansvar

Material i basförrådet, bilaga 1, ligger inom det kommunala kostnadsansvaret. Förtydligande avseende sårprodukter finns i bilaga 2, Sårkort med rekommenderade sårprodukter i Region Uppsala.

Region Uppsalas kostnadsansvar

Region Uppsala har kostnadsansvar för det förbrukningsmaterial och den medicinteknisk apparatur, inklusive tillbehör och service, som inte ingår i det kommunala basförrådet.

- Den specialiserade vårdens kostnadsansvar innefattar medicintekniska produkter vid hälso- och sjukvårdsinsatser där behandlingsansvaret ligger inom specialistvården såsom material för exempelvis patienter med gastrostomi, trakeostomi, dialys.
- Vårdcentralernas kostnadsansvar innefattar material för sårbehandling utöver det kommunala basutbudet för sårprodukter (bilaga 2), där behandlingsansvaret ligger inom primärvården, samt kompresser och annat förbandsmaterial som krävs för skötsel av gastro- och trakeostomin, samt specifika fixationsförband som krävs för centrala infarter. Sådant material som inte ingår i kommunens basförråd beställs av den vårdcentral där patienten är listad och levereras i första hand till patientens bostad.
- Den specialiserade vården har kostnadsansvar för såromläggningsmaterial till specificerade patienter med svår form av epidermolysis bullosa, där vårdansvaret ligger på hudklinikens specialistmottagning.

Visst material ingår i högkostnadsskyddet och kan av profession med specifik kompetens förskrivas individuellt till patient som exempelvis stomi- och diabetesmaterial. Endast material som är subventionerat och ingår i högkostnadsskyddet kan förskrivas på hjälpmedelskort. Observera att spolvätskor ska förskrivas på enskild patient.

Se www.tlv.se

Kommunalt basförråd

I kommunens basförråd (bilaga 1) ingår material och produkter som hälso- och sjukvårdspersonalen behöver för klinisk bedömning och behandling avseende de patienter de har ansvar för. Omfattningen av ansvar för klinisk bedömning och behandling utgår från den legitimerade personalens kompetens.

³ Denna riktlinje tar dock upp hur inkontinenshjälpmedel ska hanteras vid utskrivning från slutenvården. Mer information om förskrivning av inkontinenshjälpmedel och ansvarsfördelning i Uppsala län kan läsas på Region Uppsalas webb, [Inkontinensfrågor](#).

Ansvar

Verksamhetschef

Verksamhetschefen⁴ vid varje enhet ansvarar för att det i ledningssystemet finns rutiner som säkerställer att de medicintekniska produkterna i hälso- och sjukvårdsförrådet kontrolleras enligt anvisning. Ansvaret omfattar även att enligt Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården, SOSFS 2008:1, kapitel 3, §6-7 att:

- endast säkra och medicinskt ändamålsenliga medicintekniska produkter används på patienter,
- endast säkra och medicinskt ändamålsenliga medicintekniska produkter förskrivs, utlämnas respektive tillförs till patienter,
- de medicintekniska produkterna är kontrollerade och korrekt installerade innan de används på patienter,
- medicintekniska produkter som har förskrivits, utlämnats eller tillförts till patienter kan spåras.

Verksamhetschefen ska enligt §7 göra en bedömning av om hälso- och sjukvårdspersonalens och annan berörd personals utbildningar är adekvata mot bakgrund av den kompetens som krävs för att

- vara utbildningsansvarig,
- förskriva och utlämna medicintekniska produkter till patienter,

Verksamhetschefen på vårdcentralen och verksamhetschefen vid den kommunala enheten ska komma överens om rutiner för beställning och utlämnande av sådant material som åvilar Region Uppsala. Blankett för samverkan i ordinärt och särskilt boende kan användas⁵.

MAS

Medicinskt ansvarig sjuksköterska⁶ (MAS) ansvarar för att det finns rutiner så att patienterna får en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet inom kommunens ansvarsområde samt erhåller den vård och behandling som en läkare ordinerat.

Hälso- och sjukvårdspersonal

Hälso- och sjukvårdspersonalens arbete regleras av ett antal författningar vilket bl.a. innebär att omvårdnad och ordinationer ska genomföras evidensbaserat. Det åvilar den legitimerade personalen att göra riskanalyser och ta del av tillgänglig evidens/beprovat arbets sätt i bland annat vårdprogram, medicinska riktlinjer/rutiner och vårdhandboken. www.vardhandboken.se

Enligt SOSFS 2008:1, kapitel 3, 8 § ska den hälso- och sjukvårdspersonal som använder och hanterar medicintekniska produkter och, till dessa, anslutna informationssystem ska ha kunskap om

- produkternas funktion,
- riskerna vid användningen av produkterna på patienter,
- hanteringen av produkterna, och
- vilka åtgärder som behöver vidtas för att begränsa en vårdskadas omfattning, när en negativ händelse har inträffat.

4 En verksamhetschef som avses i 4 kap. 2 § [Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30](#)

5

ViS, blanketter - Samarbete mellan vårdcentraler och kommunal hemsjukvård i Uppsala län samt Lokal överenskommelse tilläggsåtagande särskilt boende o/e korttidsenhet

6 Enligt 11 kap. 4 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Genomförande

Provtagningsmaterial och riskavfall

Provtagningsmaterial (sticksäkra produkter) kan hämtas och prover inlämnas kostnadsfritt vid valfri vårdcentral där överenskommelse nåtts. Vårdcentralerna ersätts centralt från Region Uppsala för dessa materialkostnader.

Även avfallskärl för stickande och skärande riskavfall tillhandahålls kostnadsfritt för hemsjukvården från valfri vårdcentral och återlämnas för destruktion till den vårdcentral där kärlet hämtats ut. Rutiner för att riskavfallet transporteras på ett säkert sätt till vårdcentralen åvilar ansvarig verksamhetschef i kommunen. Endast provtagningsavfall samt stickande och skärande avfall som uppkommit efter läkemedelshantering enligt generella direktiv⁷ får läggas i detta kärl.

För enskild patient kan apoteken tillhandahålla kärl för kanyler och lancetter. Läkemedelsavfall ska hanteras enligt apotekens anvisning och får inte kastas i kärl för stickande och skärande avfall.

Beställning, leverans och underhåll

Medicintekniska produkter där den specialiserade vården har behandlingsansvar
Exempel på patientgrupper som omfattas av riktlinjen återfinns i [Fördelning av medicinskt ansvar och arbetsuppgifter i kommunal hemsjukvård](#). Åtgärderna ska alltid föregås av en samordnad planering med ansvarsfördelning, enligt bilaga/blankett som finns i den rutinen. För landstinget finns blankett (Avancerade hälso- och sjukvårdsåtgärder i hemmet) i Cosmic. Blanketten ska medfölja fakturaunderlaget. Av dokumentationen ska det framgå vem som ansvarar för ordination, beställning av material samt hur och vart materialet ska levereras.

Då patienten har behov av förbrukningsmaterial vid utskrivning från sjukhus eller har ordination från specialistmottagning, ska det medfölja material i tillräcklig omfattning tills beställning och leverans har ordnats, vilket vanligen är **cirka två veckor** vilket även omfattar även inkontinenshjälpmedel. Dock har inte den specialiserade vården fortsatt ansvar för förskrivning och behandling om det inte gäller specialistsortiment⁸. Det ska framgå av planeringen hur det initiala behovet av förbrukningsmaterial säkerställts.

1. Medicintekniskt material till gastrostomi, trakeostomi mm (PEG, knapp, ventiler mm), med undantag av det som specificeras under punkt 2 nedan.
Fakturering sker med fakturareferens **AS1008401**
Akademiska sjukhuset
FE 77
Box 6363
751 85Uppsala
2. Kompresser och annat förbandsmaterial som krävs för skötsel av gastro- och trakeostomin, samt specifika fixationsförband som krävs för centrala infarter (ex Piccline, port-a-Cath, njurkatetrar) ska beställas av listningsbärande vårdcentral med faktura till listningsbärande vårdcentral.

⁷ [Hantering av läkemedel inom kommunal hälso- och sjukvård](#)

⁸ Specialistsortiment kan endast förskrivas av uroterapeuter och tarm/stomiterapeuter. Mer information kan läsas på Region Uppsalas webb, [Inkontinensfrågor](#) - Information till förskrivare

3. Vårdcentralen ska för korrekt beställning ha tillgång till den samordnade planering som gjorts inom specialistvården genom att planeringen dokumenteras på avsedd blankett i Cosmic.
4. Beställning av sondmat, aggregat och sköljsprutor till vårdtagare i särskilda boenden görs av Region Uppsalas dietist, telefon 018-6113770.
För beställning av sondmat, aggregat och sköljsprutor till vårdtagare i ordinärt boende kontaktas vederbörande dietist på den vårdcentral vårdtagaren är listad.

En samordnad planering enligt ovanstående krävs inte när insatserna utförs inom Region Uppsalas specialiserade hemsjukvård.

Medicintekniska produkter som beställs från MSI.

Behandlingsansvarig specialist ordinerar och beställer medicintekniska produkter. Beställning dokumenteras i patientens journal. Hanteringen av produkterna ska följa Medicinsk tekniks instruktioner för underhåll och uppföljning.

Nutritionspumpar som förskrivs tillhandahålls av Medicinsk teknik på MSI (bilaga 3).

Medicintekniska produkter där primärvården har behandlingsansvar

Det material som inte ingår i kommunens basförråd beställs av den vårdcentral där patienten är listad och levereras i första hand till patientens bostad. För patienter vid korttidsplats kan materialet hanteras av den vårdcentral som har ansvar för platserna och levereras till korttidsplatsen. Kostnaden faktureras den vårdcentral där patienten är listad.

En patient kan ordinerar behandlingar som innebär att hen erhåller specialförband från primärvården och basmaterial från kommunens förråd samtidigt. Behov av inkontinenshjälpmedel utreds och förskrivs enligt gällande ansvarsfördelning i Uppsala län⁹.

Kontroll av basförrådets medicintekniska apparatur

Varje enhet ansvarar för att det av ledningssystemet framgår hur och i vilken omfattning apparatur skall kalibreras eller erhålla service. Verksamhetschefen utser person med särskilt ansvar för att detta genomförs.

Avvikelsehantering

Kraven för rapportering av medicintekniska produkter anges i SOSFS 2008:1. Varje vårdgivare har inom ramen för sitt ledningssystem en avvikelsehantering. Verksamhetschefen ansvarar för att det finns rutiner så att anmälan sker till tillverkaren och Läkemedelsverket.

För de avvikelser som rör produkter som Region Uppsala ansvarar för skickas meddelande till Medicinsk teknik på MSI (Medicinsk teknik, sjukhusfysik och it) som anmäler händelsen till tillverkaren och Läkemedelsverket.

Referenser

[Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30](#)

[Hälso- och sjukvårdsförordning \(2017:80\)](#)

⁹ [Ansvarsfördelning vid förskrivning av inkontinenshjälpmedel/urologiskt material mellan Landstinget och kommunerna i Uppsala län](#)

[Mikrobiologiska arbetsmiljörisiker– smitta, toxinpåverkan, överkänslighet, AFS 2012:7](#)

[Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården SOSFS 2008:1](#)

Vårdhandboken, www.vardhandboken.se

Versionshistorik

2017-03-30. Riktlinjen ersätter riktlinjen Medicinska arbetsuppgifter och basutrustning i kommunal hemsjukvård. Dokumentet har redaktionellt anpassats till Region Uppsala samt förtydligats gällande beställningsrutiner. Informationen som tidigare låg i Bilaga 2 har införts i löpande text.

NY Bilaga 2: Sårkort med rekommenderade sårprodukter i Region Uppsala

NY Bilaga 3: Indikation, beställning och underhåll av nutritionspump, rutin (framtagen av SärNär-gruppen under ledning av Karin Blom Malmberg)

2018-01-18 Ett förtydligande har genomförts så att även inkontinenshjälpmedel beaktas och hanteras vid utskrivning från slutenvården.

2018-08-13 Komplettering av Region Uppsalas kostnadsansvar gällande såromläggningsprodukter vid svår epidermolysis bullosa där vårdansvaret ligger på hudklinikens specialistmottagning. Uppdateringen har föregåtts av en remissrunda till berörda förvaltningar.

Bilaga 1 Basförråd

Utrustning som kommunens vårdgivare ska tillhandahålla för legitimerad personal.

Utrustning för undersökning och behandling samt för akut bruk

- Blodtrycksmanschett manuell – enligt vårdprogram
- Blodsockermätare – enligt upphandlat sortiment i Region Uppsala. Liten förpackning teststickor.
- Stetoskop
- Termometer med tillhörande skydd (öron)
- Ficklampa
- Våg efter enhetens behov
- Droppställning för infusionsbehandling för akut/tillfälligt behov
- Sprintsuddar (för hudinfektion) och plåster
- Sprutor för injektion och spolning
- Infusionsaggregat
- Kanyler och PVK för läkemedelsadministration
- Rondskålar engångs
- Munvårdsmaterial för vård i livets slutskede/akut sjukdom
- Kateter nr 12 m glycoblock för akut bruk efter läkares ordination
- Spatlar
- Kortsträckslindor eller lågelastiska lindor, polstringsvadd och tubförband för akut/tillfälligt bruk
- Andningsmotstånd (PEP-pipa) för tillfälligt bruk ex efter lunginflammation som vårdats i hemmet, efter bedömning av kommunens fysioterapeut/sjukgymnast
- Saturationsmätare – för specifik träningssituation och beslutsstöd i akuta situationer

Instrument (i första hand engångsmaterial)

- Agrafftång
- Förbandssaxar
- Pincetter
- Suturkniv

Sårbehandlingsprodukter och förbandsmaterial

- Sårbehandlingsprodukter enligt sårkortets basutbud (bilaga 2)
- Rena/sterila kompresser, fixeringsmaterial för sårvård
- Omlägnings set
- Rena/sterila handskar
- Fixationsförband för perifera kanyler och infarter (särskild fixation för Picc-line ingår inte)
- Steristrip
- Bomullspinnar rena/sterila

Instrument som kan lånas från primärvården

Otoskop med tillbehör kan för tillfälligt behov lånas från vårdcentralen.

Bilaga 2 Sårkort med rekommenderade sårprodukter i Region Uppsala

[Sårkort med rekommenderade sårprodukter](#)

Bilaga 3 Indikation, beställning och underhåll av nutritions pump, rutin

[Indikation, beställning och underhåll av nutritions pump, rutin](#)